



MĚSTO SVITAVY

Tisková zpráva

Zpráva o stavu životního prostředí ve Svitavách v roce 2011

Rada města na svém jednání 28. května 2012 projednala zprávu o stavu životního prostředí, která je zpracovaná formou ročenky pod názvem Svitavy – životní prostředí 2011. Ta je zpracována tak, aby podala souhrnnou informaci o stavu životního prostředí ve Svitavách a je již sedmnáctou publikací.

Zpráva bude projednána Zastupitelstvem města Svitavy dne 27. června 2012 a následně bude k dispozici občanům města v Informačním centru, na podatelkách městského úřadu a webu města.

Obsah ročenky je členěn podle jednotlivých složek prostředí: ovzduší, voda, městská a příměstská krajina, odpady a zvířata kolem nás. Další údaje jsou obsaženy v tematicky různorodých dodatcích.

Závěr a shrnutí tvoří následující zpráva o životním prostředí za rok 2011.

Vývoj stavu životního prostředí ve Svitavách v roce 2011

V roce 2011 došlo ke zlepšení stavu životního prostředí ve Svitavách i k vytvoření podmínek pro zlepšení tohoto stavu v příštích letech:

- **ovzduší**

Kvalita ovzduší v roce 2011 ve Svitavách z pohledu spektra základních sledovaných škodlivin nijak nevybočovala z nastoleného trendu při srovnání s posledními lety a odpovídá vcelku celorepublikovému vývoji z pohledu sledovaných ročních imisních charakteristik.

Koncentrace kovů jsou ve vztahu k ostatním sledovaným lokalitám relativně nízké a Svitavy se zařazují mezi lokality s nejnižším stupněm znečištění.

- **pitná voda**

V roce 2011 byl zaznamenán mírný pokles obsahu dusičnanů v pitné vodě. Průměrná kvalita vody v tomto ukazateli činila 21,26 mg/l, což představuje proti roku 2010 pokles o 1,1 mg/l.

Dobrovolný svazek obcí Skupinový vodovod Svitavy výrazně postoupily přípravné práce na realizaci akce „Opatření na zlepšení kvality pitné vody a dostavba skupinového vodovodu – II. etapa“, jejímž cílem je zajistit další snížení obsahu dusičnanů v pitné vodě. První část této akce, zbudování 2 nových vrtů v prameništi Olomoucká a Lány, byla zahájena v prosinci 2011. Plánované zahájení druhé části, propojení prameniště Olomoucká a vodojemu Lány, je naplánováno na rok 2013.

V roce 2011 byla provedena rekonstrukce vodovodu v ul. Žižkova a Hrnčářská, v ul. Zadní pak byla vybudována část nového vodovodního řadu.

- **odpadní voda**

V roce 2011 byla dokončena rekonstrukce kanalizace v ul. Žižkova, Rokycanova, Boženy Němcové a Hrnčářská. V ul. U Tří Dvorů byl vybudován nový úsek jednotné kanalizace. Realizace těchto akcí bude mít vliv na další snížení znečištění podzemních vod, zamezení průsaku balastních vod do kanalizace a zlepšení tlakových poměrů v kanalizaci.

Provoz ČOV se vyznačoval poměrně vysokou stabilitou procesu a vysokou účinností čištění. Pozornost byla zaměřena především na odstraňování fosforu a dusíku z vypouštěných odpadních vod.

- **protipovodňová ochrana města**

Dne 1. června 2011 postihla Svitavy bouřka a prudký déšť. Vlivem spadu velkého množství srážek v krátkém čase se zvedla hladina vody v korytě řeky Svitavy a přítoků. K přelití koryta vodního toku nedošlo a koryta vodních toků zvýšené množství srážek odvedla. Byly zaznamenány lokální problémy s odvedením velkého množství srážek v krátkém čase, přehlcení kanalizace v určitých místech a zatopení sklepů a suterénů budov na ul. Felberova, Na Vějíři, Husova, Československé armády, Svitavská, kapitána Jaroše, Tichá a Okružní.

V roce 2011 bylo postoupeno v přípravě na dokončení protipovodňových opatření na řece Svitavě. Závěrečná 3. etapa, v úseku od rybníka Dolní po Komenského náměstí, zahrnuje zkapacitnění koryta řeky Svitavy a mostů a lávek.

Město Svitavy v roce 2011 na své náklady zajistilo zpracování detailních dopadů stavby na zábory dotčených pozemků řeky Svitavy. Tento materiál posloužil pro zajištění smluv s vlastníky dotčených pozemků pro potřeby vydání stavebního povolení. V měsíci srpnu 2011 pak zadal správce toku, Povodí Moravy s.p., zpracování projektové dokumentace ke stavebnímu povolení. Projektová dokumentace byla dokončena v měsíci dubnu 2012.

Současný propočet nákladů na dokončení úpravy řeky Svitavy od Komenského náměstí po Dolní rybník bez rekonstrukce mostů a lávek přesahuje částku ve výši 100 mil. Kč. Realizace díla bude záviset na možnosti získání dotace pro správce toku. Město Svitavy nemá v současné době možnost se o získání podpory ucházet.

- **odpady**

Celkové množství vyprodukovaných komunálních odpadů občany města Svitavy činilo v roce 2011 celkem 3.748,24 tun. Přestože je na skládkách ukládáno velké množství komunálního odpadu 2.874,9 tun, podíl vytríděných a znovu využitelných složek odpadu dosáhl v roce 2011 hodnoty 873,3 tun, což z celkového množství komunálního odpadu činí 23,3 %. Podíl vytríděných složek (papír, plasty, sklo) se oproti roku 2010 opět zvýšil o cca 27 tun, ale nedosáhl ještě hodnot před celosvětovou finanční krizí v roce 2009, kdy se výkupní ceny papíru dostaly až do minusových hodnot. Celkové množství vytríděných složek opět stoupá, pouze u skla dochází meziročně k drobným výkyvům.

Příznivý je rovněž trvalý dlouhodobý růst těchto vytríděných složek. Snižující se množství komunálního a velkoobjemového odpadu má také příznivý vliv na výši nákladů za likvidaci komunálního odpadu, kterou město platí společnosti LIKO SVITAVY a.s. Při rostoucích nákladech na provoz svozu a při zvyšujících se zákonných poplatcích za uložení odpadů na skládkách poplatek od občanů zůstává v podstatě na stejné úrovni. To bude mít příznivý dopad na výši poplatku za komunální odpad v dalších letech.

V roce 2011 se podařilo průběžně likvidovat nově vznikající nepovolené skládky odpadu na pozemcích v majetku města. Z rozpočtu města byla na tuto činnost vynaložena částka ve výši 86.792,- Kč.

Přetrvávající problémy v oblasti životního prostředí ve Svitavách

Přes dosažené pozitivní výsledky dosud přetrvávají v oblasti životního prostředí ve Svitavách následující problémy:

- **ovzduší**

Dle imisních limitů přílohy č. 1 k nařízení vlády č. 350/2002 Sb. došlo z hlediska kvality ovzduší v roce 2011 v dvacetipěti dnech roku k překročení průměrné denní koncentrace znečišťujících látek u polévatého prachu. Pro informaci uvádíme, že v roce 2010 došlo k překročení v devatenácti případech a v roce 2009 v pěti případech.

Lze předpokládat, že se na překročení imisních limitů podílí především lokální topeniště rodinných domů, částečně zátěž z dopravy a klimatické podmínky.

- **voda**

Od roku 2010 musí město Svitavy zajistit náročné limity čištění odpadních vod na čistírně odpadních vod (dále jen „ČOV“). S ohledem na komplikovanost přípravy a následné financování úpravy ČOV byla již v roce 2005 připravena studie řešení úpravy technologie a následně podniknuty další kroky pro přípravu a financování tohoto projektu. Cílem modernizace je zjistit podmínky pro čištění výhledového množství i látkového zatížení přiváděných odpadních vod a dosažení kvality vyčištěných odpadních vod v souladu s Nařízením vlády č. 229/2007 Sb. Celkový rozsah nutných úprav je však nad finanční možnosti města.

V měsíci květnu 2008 byla podána žádost o podporu v rámci 3. výzvy Operačního programu životní prostředí v oblasti intervence 1.1 – Snížení znečištění vod. Rozhodnutí o poskytnutí podpory obdrželo město v dubnu 2009. V březnu 2010 byly Státním fondem životního prostředí schváleny podmínky pro výběr zhotovitele akce. V měsíci dubnu 2010 pak bylo zahájeno výběrové řízení na zhotovitele díla. S ohledem na výši nabídkové ceny však bylo výběrové řízení zrušeno. Po úpravě zadávacích podmínek a opětovném schválení ze strany Státního fondu životního prostředí bylo nové výběrové řízení vyhlášeno v únoru 2011.

Rada města v měsíci květnu 2011 rozhodla o výběru nejnižší nabídky v rámci nadlimitní veřejné zakázky na akci „Intenzifikace ČOV Svitavy“. Následně v měsíci červnu schválila uzavření smlouvy o dílo se společností IMOS s tím, že smlouva bude uzavřena až po uplynutí lhůt, během nichž zadavatel nesmí dle zákona o veřejných zakázkách smlouvu uzavřít.

Právo podat návrh na přezkoumání rozhodnutí zadavatele využil jeden z uchazečů, který byl z účasti v zadávacím řízení vyloučen pro nesplnění zadávacích podmínek. Tento uchazeč podal návrh na přezkoumání k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Celý proces přezkoumání zadávacího řízení byl ukončen v měsíci lednu 2012, přičemž byly ze strany orgánu dohledu potvrzeny veškeré kroky města Svitavy v rámci zadávacího řízení.

Z tohoto důvodu musel být posunut harmonogram realizace až do ledna roku 2014.

Technický stav částí vodovodů a kanalizací ve městě bohužel odpovídá jejich stáří. Vodovody vykazují ztráty vody a netěsné kanalizační stoky způsobují únik odpadních vod do vod podzemních nebo naopak při zvýšené hladině spodních vod způsobují nátok balastních vod na ČOV, což má nepříznivý vliv na technologický proces čištění.

Obsah dusičnanů je v různých částech města odlišný vzhledem k rozdílnému systému jímání pitné vody z vrtů s rozdílným obsahem dusičnanů a rozdílnou vydatností. Nejvyšší kvalitu tak vykazuje pitná voda, odebraná v severní

části města, vyšší v jeho jihozápadní části. Obsah dusičnanů je i tak hluboko pod normou 50mg/l. Tento stav by mělo dále vylepšit zbudování dalších vrtů ze spodnoturonské zvodně s minimálním obsahem dusičnanů a propojení prameniště Olomoucká a vodojemu Lány.

Přes provedená protipovodňová opatření nelze zajistit úplnou a komplexní ochranu před účinky extrémních srážek, dlouhotrvajících srážek a jarního tání sněhu. S ohledem na skutečnost, že se Svitavy nacházejí v horní části povodí, nelze s dostatečnou rezervou reagovat na vznik nepříznivých povětrnostních stavů. Velmi se osvědčila opatření na zachycení vody v krajině, kdy je ve zbudovaných suchých vodních nádržích zachycována voda, které by jinak způsobila rozlití vodních toků ve městě i v obcích níže po toku řeky Svitavy. V současné době jsou vytipovány další vhodné lokality pro zbudování dalších suchých vodních nádrží. Snahou bude zajistit zpracování dalších stupňů projektové přípravy těchto vodních děl tak, aby se město mohlo ucházet o získání prostředků na jejich realizaci z národních a evropských zdrojů.

- **odpady**

Stále vznikají nové nepovolené skládky odpadů, a to nejčastěji na pozemcích v centru města a sídlištích. Hlavním nešvarem roku 2011 bylo stejně jako ve dvou předchozích letech odkládání všech druhů odpadů na kontejnerových stáních pro tříděný odpad, místo toho, aby občané tento odpad odvezli do sběrného dvora. V součinnosti s Městskou policií se podařilo usvědčit několik viníků, kteří byli řešeni blokovou pokutou, pokutou v přestupkovém řízení.

Na území města se nacházejí dvě ekologické zátěže. První z nich je areál společnosti LIKO SVITAVY a.s. na ul. Tolstého, kde je zmapována kontaminace půdy ropnými látkami. Vzhledem k jílovému podloží tato zátěž nepředstavuje reálné nebezpečí pro životní prostředí.

Významnější zátěží je výskyt PCE látek v bývalém areálu čistírny oděvů bývalého s. p. PSBH u autobusového nádraží. V roce 2000 bylo ukončeno sanační čerpání z důvodu vyčerpání prostředků PSBH s. p. v likvidaci.

Společnost Vodní zdroje Chrudim s.r.o. na obě zátěže zpracovala studie, které zhodnocují jejich přirozené odbourávání. Ze závěrů studií vyplývá, že nehrozí ohrožení životního prostředí.

Pardubický kraj zadal u společnosti Vodní zdroje Ekomonitor spol. s r.o., Chrudim (dále jen „Ekomonitor“) zpracování rizikových analýz starých ekologických zátěží (dále jen „SEZ“) ve čtyřech lokalitách kraje. Jednou z posuzovaných SEZ je i kontaminace chlorovanými uhlovodíky v areálu bývalé chemické čistírny oděvů ve Svitavách, která se nacházela v blízkosti stávajícího autobusového nádraží.

Riziková analýza byla společností Ekomonitor zpracována v srpnu 2010 pod názvem „Rizikové analýzy SEZ na území Pardubického kraje – okres Svitavy, Analýza rizik kontaminace zdrojů vody HS-1/I a HS 1/II v k.ú. Svitavy“.

V září 2011 proběhlo za účasti zástupců Pardubického kraje a společnosti Ekomonitor projednání výsledků aktualizované analýzy rizik se zástupci vlastníků kontaminovaných a potenciálně ohrožených.

V roce 2012 zadalo město Svitavy u společnosti ČISTÁ PŘÍRODA VÝCHODNÍCH ČECH o.p.s. zajištění dokončení průzkumu v tomto areálu. Po dokončení průzkumu bude o dalším postupu jednáno s KrÚ Pk a vlastníky dotčených pozemků.

- **příroda a krajina**

Živá příroda dosud nestačila ve větším rozsahu pozitivně reagovat na snížení znečištění a na aktivní opatření k její ochraně.

Počet živočišných a rostlinných druhů v různém stupni ohrožení je dosud vysoký. Tento stav se bude pravděpodobně měnit jen pomalu.

- **stížnosti obyvatel**

V roce 2011 byly řešeny na různých úrovních orgánů státní správy stížnosti, připomínky obyvatel na hluk, zápach a obtěžování prachem. Na různých úrovních proto, že každému orgánu státní správy je svěřena jiná kompetence – např. Krajské hygienické stanici (dále jen „KHS“) problematika týkající se obtěžování hlukem, České inspekci životního prostředí (dále jen „ČIŽP“) provoz velkých zdrojů znečišťování ovzduší apod. Stížnosti a připomínky obyvatel se týkaly především těch částí města, kde se dotýká průmyslová část města s obytnou zástavbou a problematiky hluku z dopravy.

Další připomínky obyvatel jsou většinou řešeny odborem životního prostředí MěÚ ve Svitavách nebo městskou policií. To se týká především porušování vyhlášek města, jako např. zakládání černých skládek, znečišťování ovzduší, venčení psů a jejich volný pohyb na veřejných prostranstvích, týrání zvířat a celá řada dalších případů.

Očekávaný vývoj

- **ovzduší**

V nejbližších letech lze očekávat stabilní nízké emise u velkých zdrojů zajišťujících výrobu tepla a teplé vody pro byty v panelových domech díky poklesu množství spáleného paliva v návaznosti na snížení ztrát tepla.

Očekávaný pokles emisí oxidů dusíku ze stacionárních zdrojů se zřejmě neprojeví odpovídajícím snížením jeho koncentrací v ovzduší vzhledem k trvalému růstu automobilové dopravy.

To, že se majitelé rodinných domů vrací ve stále větší míře k vytápění uhlím, pravděpodobně povede ke zvýšení koncentrací oxidu siřičitého a polévatého prachu. Zdrojem různých organických škodlivin může být spalování odpadů

(především různých druhů plastů) v lokálních topeništích, především v případě, kdy dochází k nedokonalému spalování v důsledku přivření nebo uzavření přívodu vzduchu.

- **voda**

V souvislosti s plánovaným rozšířením odběru pitné vody ze spodnoturonské zvodně lze očekávat další snížení obsahu dusičnanů v pitné vodě.

Investice do intenzifikace ČOV a rekonstrukce kanalizačních řadů a s tím související omezení vypouštění odpadních vod do povrchových toků se projeví postupným zlepšováním kvality vod v řece Svitavě a ostatních tocích ve městě.

Dluh v nedostatečné obnově infrastruktury majetku vodovodů a kanalizací je příliš veliký. Postupná obnova tohoto majetku bude vyžadovat velké finanční prostředky a delší časové období.

Přípravy na dokončení protipovodňových opatření na řece Svitavě a zbudování dalších poldrů v rámci jednotlivých obcí i pozemkových úprav ve Svitavách a v Hradci nad Svitavou, včetně přístupu správců vodních toků a Pozemkového úřadu dávají předpoklad ke zvýšení ochrany obyvatel města a okolních obcí.

- **odpady**

Jako nejvýznamnější krok pro zlepšení v oblasti nakládání s odpady je od roku 2008 otevření zrekonstruovaného sběrného dvora. Nová podstatně rozšířená otevírací doba a možnost odevzdat ve sběrném dvoře veškeré odpady včetně odpadů ze zeleně a stavebních odpadů částečně omezila vznik nepovolených skládek v katastrálním území města Svitavy a i okolních obcí. Občané v roce 2010 již plně využívali sběrného dvora pro odevzdání všech druhů odpadů, včetně odpadů ze zeleně. Od roku 2010 se stabilizovalo množství odevzdaného historického elektrozařízení na sběrném dvoře. Lze předpokládat, že tak systém likvidace odpadů bude hojně využíván i v budoucnosti.

Projekt ve spolupráci s TSMS - „Svitavy - sběrná místa pro separaci odpadů“ realizovaný v roce 2010 přinesl další zlepšení v oblasti třídění odpadů v roce 2011. Druhá etapa provedená v roce 2011, spočívající ve výstavbě a rekonstrukce sběrných míst v počtu 8 míst včetně zvýšení počtu kontejnerů na tříděný odpad se projeví ve zlepšení v oblasti třídění odpadů v dalších letech.

- **půda a krajina**

Snížování zornění zemědělské půdy a její zalesňování či zatravnění povedou v dlouhodobé perspektivě ke snížení vlivu větrné a vodní eroze a zvýšení ekologické stability krajiny.

- **příroda**

Pokračující snížování znečištění ovzduší a vod povedou k postupné regeneraci živé přírody. Podstatnější změny se však projeví se značnou časovou prodlevou.

„Ekoznámka 2012“

1. místo v kategorii Město Svitavy: Jakub Komínek, ZŠ Sokolovská



1. místo v kategorii Městská a příměstská krajina:

Karla Bulvová,
ZŠ nám. Míru



1. místo v kategorii Zvířata kolem nás: Nikola Haraštová, Gymnázium Svitavy

